

Pedaqoji fikir tariximizdən

ANA DİLİ TƏDRİSİ METODİKASININ FORMALAŞMASI TARİXİNƏ BİR NƏZƏR

Nazilə Yusifova

*ADPU-nun Azərbaycan dili və onun
tədrisi metodikası kafedrasının müəllimi,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru*

Açar sözlər: *ana dili, tədris metodikası, ibtidai sinif, orfoqrafiya, fonetika, qrammatika, induktiv və deduktiv metod.*

Ключевые слова: *родной язык, методика преподавания, начальная школа, орфография, фонетика, дедукция, индукция.*

Key words: *native language, teaching methodology, primary classes, spelling, phonetics, inductive and deductive methods.*

1958-ci ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində ilk dəfə olaraq "İbtidai təhsilin metodikası və pedaqogikası" adlı yeni fakültə yaradılır. Burada əsas məqsəd ibtidai siniflərdə dərs deyə biləcək mütəxəssislər hazırlamaqdan ibarət idi. Fakültə yaradıldıqdan sonra bunun üçün proqram əsasında dərslik və dərs vəsaitləri yaratmaq problemi də yarandı.

İbtidai siniflərdə ana dili əsas fənn sayıldığından ana dilindən dərs deməyi bacaran mütəxəssis hazırlığında yararlı dərsliyin hazırlanmasının zəruriliyi meydana çıxdı. Həmin zərurəti gerçəkləşdirmə vəzifəsinə isə professor A.Abdullayev öz üzərinə götürdü və 1962-ci ildə "İbtidai məktəbdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası" kitabını nəşr etdirdi. İbtidai siniflərdə ana dili təliminin əhəmiyyətini prof. A.Abdullayev bütün ciddiliyi ilə irəli sürür, orta təhsilin müvəffəqiyyətini ibtidai təhsildə ana dili təlimi ilə əlaqələndirirdi. Həmin vəsait ibtidai siniflərdə ana dilinin tədrisi metodikası üzrə bir çox dərslik və dərs vəsaitlərinin

hazırlanmasında mənbə rolunu oynamışdır. Həmin dərs vəsaitindəki savad təlimi, oxu təlimi və nitq inkişafı ilə bağlı metodik mülahizələrdən mövcud təlim prosesində də istifadə olunur. Xüsusilə dərs vəsaitindəki müəllim və şagird arasında qarşılıqlı əlaqə metodlarının bir qismi interaktiv təlimdə istifadə olunur. Biliklərin müstəqillik və fəallıq şəraitində mənimsənilməsi, təlimdə problem situasiya yaradaraq praktik nəticələrin əldə olunması və şagirdlərin əldə etdiyi biliklərin əməli həyata tətbiqi A.Abdullayevin tədqiqatlarında xüsusi qeyd edilir ki, yeni təlim metodu kimi məktəblərimizdə geniş tətbiqi tələb edilən interaktiv metodların mahiyyətində həmin ideyalar dayanır.

Müəllif ibtidai siniflərdə ana dili təliminin tərbiyəvi xarakterinə xüsusi diqqət yetirərək təlimin ümumi vəzifələrini aşağıdakı kimi qruplaşdırmışdır:

1) Məktəb, ana dili vasitəsilə bir tərəfdən şagirdin siyasi məfkurə tərbiyəsini qüvvətləndirməli, digər tərəfdən də təbiət və cəmiyyətə aid idrak sahəsini genişləndirib

ona düzgün istiqamət verməli, şagirdin zeh-nini yeni təsəvvürlər, surət, məfhum və his-lərlə zənginləşdirməli və onun şüurunda əldə edilmiş yenilikləri nəqş edib möhkəmləndir-məlidir.

2) Məktəb, ana dili vasitəsilə şagirdə olan söz ehtiyatını zənginləşdirməli, ifadələ-rini islah və təshih etməli, onların miqdarını artırmalı və əldə edilənləri zehində möh-kəmləndirməlidir. Bundan başqa, məktəbin qarşısında şagirdin əqli və əxlaqi iqtidarını artıraraq, ona rabitəli nitq, şüurlu surətdə dərk etmək və dərk etdiyini başqasına anla-da bilmək kimi bacarıqların verilməsi dur-malıdır.

3) Məktəb, ana dili vasitəsilə gələcək-də öz inkişafını sərbəst halda davam etdirə bilmək üçün şagirdlərdə dərk etmək və mənimsədiklərini anlada bilmək vərdişlərini tərbiyə etməlidir. Onlar ana dilində şifahi və yazılı şəkildə öz fikirlərini ifadə edə bilməli-dirlər” (1, s.8).

Kitabın I fəslı “Savad təlimi metodika-sı” adlanır. Bu fəsildə savad təlimi dövrün-dəki məşğələlərin xüsusiyyətləri, səs təhlil-tərkib üsulu, savad təlimində səs və sözlərin ardıcıl seçilməsi, ifadəli oxu ilə yazının qar-şılıqlı əlaqəli surətdə aparılan savad təlimi sistemi, səslər və onların qrafik işarələrinin öyrədilməsi yolları, sözlərin oxunması təli-mi, kəsmə əlifba, heca cədvəli üzrə işlər, cümlə və rabitəli mətnin oxunması yolları, əlifbadan sonrakı dövrdə oxu, savad təlimin-də uşaqlarda qrammatika və orfoqrafiyaya dair ibtidai təsəvvür yaratmaq, savad təlimi dərslərində şagirdlərin nitqini inkişaf etdir-mək yolları kimi məsələlər izah edilir, savad təlimindən dərs nümunələri verilir.

Savad təlimində səs və sözlərin ardıcıl seçilməsindən danışan müəllif qeyd edir ki, səslərin öyrənilməsi qaydası onların çətinlik dərəcəsi ilə müəyyənləşdirilir. Yeni səs və hərfin öyrədilməsinin ardıcılığında Azər-baycan əlifbasındakı hərflərin düzülüş siste-

mi əsas götürülmür. Səs və onun qrafik işa-rəsinin öyrədilməsində səsin asan tələffüzü, qrafik işarəsinin asan yazılması, səsin heca və sözün müxtəlif yerlərindən asanlıqla ayrı-la bilməsi, heca və sözün əmələ gəlməsində-ki çoxluğu, başqa səslərlə qarışa bilməməsi və s. prinsiplər əsas götürülür. A.Abdullayev və onun sələfləri tərəfindən hazırlanan və “Əlifba” kitabının tərtibində rəhbər tutulan həmin prinsip indi də gözlənilir. 50 ildən artıq “Əlifba” kitabının müəllifi olan və kita-bın təlim – tərbiyə imkanlarını daim zəngin-ləşdirən Y.Zeynalov da çoxlu yeni prinsiplər tətbiq etməklə həmin prinsipə sadıq qalmış-dır.

Kəsmə əlifba ilə aparılacaq işlərdən danışan müəllif yazır: “Uşaqlarda düzgün oxu vərdişi yaratmaq üçün kəsmə əlifbanın böyük rolu vardır. Ona görə hər bir şagird kəsmə əlifba ilə təmin olunmalıdır. Bunu etmək o qədər də çətin deyildir, çünki hər bir əlifba kitabına kəsmə əlifba və kəsmə heca-lar əlavə olunur. Müəllim başqa bir yolla da hərəkət edə bilər, o, şagirdlərdə olan bütün kəsmə əlifbaları toplayıb sinif şkafinda sax-laya və lazım olduqca hissə-hissə onları şa-girdlərə verib məşğələ apara bilər” (1, s.29).

Daha sonra müəllif xəttin normaların-dan bəhs edir ki, bunlar hazırda mədəni tələblər kimi ümumiləşdirilir. Savad təlimi dövründə yazıya verilən orfoqrafik, giciye-nik, kalliqrafik və rabitəlilik tələblərindən danışan prof. A.Abdullayev XX əsrin 60-cı illərinin təlim prosesinə uyğun olaraq hərflə-rin yazılışında müxtəlif hüsnxət növlərindən istifadə məsələlərini də araşdırır. Sonralar yazıda sürətin artırılması üçün bir çox ele-mentar (tük xətlər, alov-dilli xətlər, hərfin altında və üstündə qoyulan işarələr və s.) hüsnxət qaydalarından çıxarıldı. Təbiidir ki, A.Abdullayevin öz dövrü üçün aktual olan elementli yazının öyrədilməsi məsləhət bi-linmədi. Savad təlimi dövründə yazıya veri-lən digər tələblərin məzmunu A.Abdul-

layevin metodikamız üçün müəyyənləşdirdiyi qaydalara uyğundur.

"Yazı və hüsnxət təlimi metodikasının əsas məsələləri" başlığı altında hüsnxət təlimi metodikasının yollarından danışılır. Bunlar genetik və takt yolu, habelə yazının millər üzrə aparılması yolundan ibarətdir. Takt yolundan danışarkən müəllif yazır ki, bu yolun özünəməxsus faydalı cəhətləri və əhəmiyyəti vardır. Bununla belə, takt yolu yazı təlimində yalnız köməkçi rol oynaya bilər. O, yazı təlimi üçün ilk, başlanğıc yol olmaqdan daha çox, şagirdləri sürətli yazıya alışdırır. Təlimin əvvəlində bu yoldan ancaq bəzi hallarda, təxminən, ilin I yarısının sonuna doğru istifadə etmək olar.

III fəsil qiraət metodikasına həsr edilmişdir. Qiraət təliminin məqsəd və vəzifələrindən danışarkən prof. A.Abdullayev təlim prosesində aşağıdakı vəzifələrin həyata keçirilməsini lazım bilir.

Dərslikdə durğu işarələri haqqında (nöqtə, vergül, sual, nida, nöqtəli vergül, iki nöqtə, çox nöqtə, mötərizə, dırnaq işarəsi) praktik məlumat verilir. Qüvvətləndirici sözlərin qiraəti barədə də məlumat çatdırılır. Nəhayət, şeir, nağıl və digər bədii mətnlərin oxusunda spesifik cəhətlərdən danışılır. Oxuya verilən tələblər mətnin növ və janr, pafos (təntənəli, lirik, satirik) və s. xüsusiyyətlərini gözləməyə yönəlmişdir. Məs., lirik şeirin oxusunda istifadə olunan səs tonu elmi-kütləvi mətnlərdə istifadə olunur.

Qiraətin növlərindən danışan müəllif səsli və səssiz qiraətdən, habelə elmi-kütləvi əsərlərin (əməli məqalələrin) qiraətindən bəhs edir.

1. Səssiz qiraətdən danışan müəllif haqlı olaraq yazır: "Səssiz qiraətdə sözlər nə deyilir və nə də başqası tərəfindən eşidilir. Səssiz qiraətdə pıçıltı və ya dodaqları tərpətmək düzgün deyildir. Çünki belə qiraət hər halda səssiz deyil, yarım səsli qiraətə çevriləcəkdir. Səssiz qiraət zamanı dodaqlar hərə-

kətsiz olmalıdır. Səssiz qiraətin bu xüsusiyyəti qiraətin daha sürətli olmasına imkan verir".

Müəllif səssiz qiraətin mənfi cəhətlərini də göstərdikdən sonra yazır: "Yuxarıda deyilənlərdən bu nəticəyə gəlmək olur ki, şagirdləri həm səsli, həm də səssiz qiraətə alışdırmaq lazımdır.

Birləşdirilmiş (səsli və səssiz) qiraət. Şagirdləri müntəzəm və planlı surətdə səsli və səssiz qiraət təliminə hazırlamaq üçün hər iki qiraətin birləşdirilmiş növündən istifadə edilməlidir. Belə qiraətdə həm səsli, həm də səssiz qiraət növbə ilə davam edir, biri digərini tamamlayır, təkmilləşdirir. Xüsusən ana dili təliminin ilk illərində səsli və səssiz qiraət bir-birini əvəz etməlidir" (1, s. 85).

Qiraət təlimində mətn seçməyin əhəmiyyətini qiymətləndirən müəllif elmi-kütləvi və bədii mətnlərin, habelə qəzet və jurnalların oxunmasına verilən tələblərdən danışır.

"Qiraət texnikasını mənimsəmək üçün istifadə ediləcək metodik yollar"dan danışan müəllif yazır: "Qiraət texnikasını mənimsətmək – şagirdlərdə düzgün, sürətli və bədii qiraət vərdisləri tərbiyə etmək deməkdir. Qiraət texnikasını mənimsətmək üçün istifadə edilən mühüm metodik yollar aşağıdakılardan ibarət olmalıdır:

- 1) müəllimin nümunəvi qiraəti;
- 2) düzgün qiraət və səhvləri islah etmək üçün müəllimin verdiyi izahat və göstərişlər, şagirdlərə qiraət qaydasının öyrədilməsi;
- 3) müəllimin rəhbərliyi ilə şagirdlərin sərbəst qiraət təcrübələri".

IV fəsil "Qrammatika və orfoqrafiya tədrisinin metodikası" adlanır. İbtidai məktəbdə qrammatika və orfoqrafiya təliminin məqsəd və vəzifələrindən danışan müəllif göstərir ki, ibtidai məktəbdə şagirdlərə veriləcək qrammatik bilik sadə xarakter daşımalıdır. Bu qrammatik məlumat həcm etibarilə

elə olmalıdır ki, bir tərəfdən şagirdlərdə düzgün nitq və savadlı yazı vərdişi əmələ gətirsin, digər tərəfdən, onlarda tədricən mücərrəd təfəkkürü inkişaf etdirdirsin və eyni zamanda, dilin qrammatik quruluşu ilə onları, səthi də olsa, tanış edə bilsin. Bu vəziyyətdə qrammatik məlumatın elmi xarakter daşmasına diqqət yetirilməlidir. Lakin şagirdə qrammatik nəzəriyyəni deyil, onun nəticələrindən nitq inkişafında istifadə etməyi öyrətmək lazımdır. Qrammatik nəzəriyyə nitq inkişafı ilə elə əlaqələndirilməlidir ki, şagirdlərdə linqvistik təfəkkürün formalaşdırılması üçün ilkin bünövrə yaradılsın.

Təsədüfi deyil ki, orfoqrafiyanın qrammatika ilə əlaqəli tədrisi orfoqrafiya təlimində istifadə olunan əsas prinsiplərdən biri kimi səciyyələndirilir. Dilimizin yazı qaydaları xüsusiyyətinə uyğun olaraq linqvistik biliyə yiyələnmək orfoqrafiyanı mənimsətmək üçün əsasdır.

Müəllif qrammatika tədrisinin əsas üsullarından danışarkən, induktiv və deduktiv yoldan istifadəni düzgün hesab edir, lakin burada induktiv və deduktiv yolu üsul adlandırmaq nisbətən dəqiq deyildir. İnduktiv və deduktiv yol, metod, üsul adlandırılması o qədər də ciddi qüsurla hesab olunmamalıdır. Bundan başqa, qrammatika təliminin yolları kimi müəllimin izahı, dərsləyin oxunması, qrammatik təhlil, qrammatik çalışmalar evə tapşırıq kimi qeyd edilmişdir. Sonra isə bu yollardan istifadənin formaları göstərilmişdir.

Dərslərdə ibtidai siniflərdə fonetika və qrammatika təliminin məzmununu şərh etdikdən sonra, müəllif qrammatik çalışmalardan geniş istifadə edilməsini, nəzəri məlumatın praktika ilə əlaqələndirilməsi və möhkəmləndirilməsini vacib sayır.

Məlumdur ki, Azərbaycan dili təliminin müvəffəqiyyətini təyin edən əsas cəhətlərdən biri çalışmalar sistemidir. Çalışmalar dərsləyin mühüm hissəsini təşkil edir. Çalış-

maları icra etməklə şagirdlər müvafiq dil hadisəsinin mühüm əlamətlərini ayırmağa, dil faktlarını qarşılaşdırmağa, onlar arasında əlaqə yaratmağa, öz nitqlərində linqvistik vasitələri şüurlu surətdə seçməyə, nəzəri bilikləri praktikaya tətbiq etməyə alışırlar. Çalışmaların yerinə yetirilməsi 2 şəkildə – kollektiv və fərdi şəkildə aparıla bilər. Kollektiv çalışma, adətən, əvvəlcə şifahi surətdə aparılır və sonra yazdırılır. Məsələn, müəllim bütün sinfə tapşırıq və ya sual verir. Qarşılıqlı əlaqə nəticəsində cavablar dəqiqləşdirilir. Ən yaxşı cavab müəllimin rəhbərliyi ilə kollektiv tərəfindən redaktə edilib taxtada yazılır və qalan şagirdlər isə onun surətini dəftərlərinə köçürürlər.

Orfoqrafiya təliminin yollarından danışan müəllif çap olunmuş mətni olduğu kimi köçürmək, əlyazması ilə olan mətnlərin üzünü köçürmək, mətnə söz artırmaq, onu genişləndirib üzünü köçürmək kimi iş növlərini vacib hesab edir. Bundan başqa, prof. A.Abdullayev orfoqrafiya təlimində istifadə olunan izahlı, xəbərdarlıqlı, səsli imla, görmə imla, yaradıcı imla, sərbəst imla, seçmə imla, yoxlama imla, əzbərlənmiş mətnin yazılması kimi yazıları izah edir, orfoqrafik lüğətin tərtibi və ondan istifadə yollarını göstərir. Bütün bu iş formalarının aparılması qaydası və təlim əhəmiyyəti şərh edilir. Hazırda orfoqrafiya təlimində bu yazılardan istifadə metodikası A.Abdullayevin şərhlərinə uyğundur.

Bundan sonra müəllif qrammatika və orfoqrafiya məşğələlərində əyani vasitələrdən istifadənin əhəmiyyətindən, məzmunu və tərtibi qaydalarından, orfoqrafik səhvlərin düzəldilməsi yollarından bəhs edir.

V fəsil “Şagirdlərin şifahi və yazılı nitqlərinin inkişafı” adlanır. Burada əvvəlcə nitq üzərində aparılan işlərin əhəmiyyəti, şifahi nitqin yazılı nitqlə əlaqəsi aydınlaşdırılır. Şagirdlərin nitq səhvləri qruplaşdırılır. A.Abdullayev şagirdlərin nitq səhvlərini

aşağıdakı kimi qruplaşdırır.

1) Şagirdlərin şifahi nitqində aşağıdakı qüsurları müşahidə

Qiraətlə əlaqəli aparılan nitq inkişafı məşğələlərinin məzmununa aşağıdakılar daxildir: suallara cavab, plan tutmaq, oxunmuş mətni nağıl etmək, oxunmuş mətndən çıxarışlar etmək, mətni əzbərləmək, mətnə başlıq vermək, hadisələrin yerini dəyişmək və lüğət üzərində iş.

Prof. A.Abdullayev Y.Ş.Kərimovla birlikdə 1968-ci ildə "İbtidai siniflərdə ana dili tədrisinin metodikası" dərsliyinin yeni, təkmil nəşrini hazırlayıb nəşr etdirdi.

Bu dərslikdə I fəsil bütövlükdə ibtidai məktəbdə ana dili tədrisinin tarixinə həsr edilmişdir. Burada mollaxanalardan, mədrəsələrdən, ilk dərsliklərdən, habelə ibtidai məktəbdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikasına aid yazılmış dərs vəsaitlərindən bəhs olunur.

"Savad təlimi metodikası" adlanan II fəsil məzmun etibarilə 1962-ci il dərsliyindən az da olsa fərqlənir. Burada əlifba təlimi dövrünə aid müxtəlif dərs nümunələri verilmişdir. Həmçinin burada kiçik və böyük hərflərin bölgüsü verilmiş, hərfin öyrədildiyi dərsin mərhələləri göstərilmişdir. Bunlar aşağıdakılardır:

1. Yazıya hazırlıq;
2. Giriş müsahibəsi;
3. Hərfin müəllim tərəfindən yazılması;
4. Hərfin elementlərinin müəllim tərəfindən yazdırılması;
5. Hərfin yazılışının möhkəmləndirilməsi;
6. Hərfin şagirdlər tərəfindən yazı taxtasında yazılması;
7. Hərfin şagirdlər tərəfindən dəftərə yazılması;
8. Tərkibində yeni hərflər olan sözlərin yazılması;
9. Evə tapşırıq.

Burada, həmçinin hüsnxətdən dərs nümunəsi verilmişdir.

A.Abdullayev və Y.Kərimov tərəfindən yazılmış bu dərslik istər öz dövrü, istərsə də müasir təlim şəraitində ən yararlı praktik əsərdir. Sonralar ana dili tədrisi məsələlərinə aid bir sıra dərslik və dərs vəsaitləri həmin əsər əsasında yazılmış, bəzi mülahizələr eyni ilə təkrar olunmuşdur. Xüsusilə həmin dərs vəsaitində savad təlimi və nitq inkişafı, qiraət təlimi və nitq inkişafı, qrammatika və orfoqrafiya və s. məsələlərinin qoyuluşu və izahına sonrakı müəlliflər cüzi artırımlar etmişlər. Bu vəsait müasir təlim şəraitində də sinif müəllimlərinin praktik ehtiyacını əsasən ödəyə bilər.

"Qrammatika və orfoqrafiya tədrisinin metodikası" adlanan IV fəsildəki yeniliklər, əsasən, aşağıdakılardan ibarətdir. Burada qrammatikanın tədrisi metodikasının elmi əsasları, şagirdlərdə qrammatik məfhumların yaradılması yolları geniş diapozonda təqdim olunmuşdur. Qrammatika təliminin əsas üsullarında da dəqiqləşmələr vardır. Dərslikdə oxuyuruq: "Qrammatika tədrisində, əsasən, induksiya və deduksiyadan istifadə olunur. Məktəb təcrübəsində induksiya və deduksiya, şərti olaraq, təlim üsulu adlansa da, əslində bunlar təlim üsulu deyil. Onlar əqli nəticə prosesini müəyyənləşdirir.

İnduksiya təlim işində istifadə olunan müəyyən bir hökm, qərar və ya nəticədir;

burada fikir xüsusidən ümumiyyə, ayrı-ayrı faktlardan ümumiləşdirməyə doğru inkişaf edir.

Deduksiya da tədris işində istifadə olunan müəyyən hökm, qərar və ya nəticədir;

burada induksiyanın əksinə olaraq, əşya haqqında veriləcək yeni bilik və məlumatlar müəyyən sinif üçün nəzərdə tutulmuş fənnə, yaxud öyrədiləcək qayda-qanunlara uyğun şəkildə, ümumidən xüsusiyyə, ümumiləşdirmədən ayrı-ayrı faktlara doğru hərəkət

edir.

İnduktiv və ya deduktiv metodun tətbiqi öyrənilən dil hadisəsinin mahiyyətindən, onun spesifikasından, materialın məqsədindən, həmin məsələyə dair şagirdlərin bilik səviyyəsindən, onların yaşından və s. asılıdır.

Deduksiya ilə, yaxud doqmatik yolla, dərs keçərkən müəllim əvvəlcə, qrammatik tərfi söyləyir və onu misallarla izah edir. Gördüyümüz kimi, burada induksiya və deduksiya üsul kimi təqdim olunmuşdur.

Əlbəttə, induksiya və deduksiya müəyyən mənada üsul da demək olar, lakin onları yol adlandırmaq daha dəqiqdir.

Bu dərslikdə qrammatik çalışmalar və Azərbaycan dili dərslərində əyanilikdən istifadəyə daha geniş verilmişdir.

Dərs tiplərindən də daha geniş danışılmış və dərs nümunələri əksini tapmışdır.

Qrammatik biliyin hesaba alınması və qiymətləndirilməsi, habelə əsas qrammatik mövzuların tədrisi metodikası tam genişliyi ilə şərh və izah edilmişdir.

Ümumiyyətlə, qrammatika təliminə olduqca geniş yer verilmişdir. Orfoqrafiya təlimində istifadə edilən yazılara kommentarili (izahlı) yazılar, seçmə imla, lüğət üzrə imla, habelə ifadə və inşalar daha geniş əhatə olunmuşdur.

Yazı işlərinin təshihə və səhvlər üzərində işin təşkilinə də daha geniş yer verilmişdir.

“Şagirdlərin şifahi və yazılı nitqinin inkişafı” adlanan V fəsildə lüğət üzrə işlərdən daha geniş danışılmış, lüğət işinin istiqamətləri elə ümumiləşdirilmişdir ki, hazırda bu, heç bir əlavə edilmədən istifadə olunur.

İnamla demək olar ki, prof. A.Abdullayevin “İbtidai məktəbdə Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası” kitabı bu gün də öz aktuallığını itirməmişdir.

Rəyçi: prof. İ.Bayramov

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Abdullayev A. İbtidai məktəbdə Azərbaycan dili tədrisinin metodikası. Bakı: Azərtədrisnəşr, 1962.

2. Abdullayev A. İbtidai məktəblərdə qiraət təlimi metodikası. // Azərbaycan dili və ədəbiyyat tədrisi metodikası, 1961, IV bur.

3. Abdullayev A. İbtidai məktəblərdə qrammatika və orfoqrafiyanın tədrisi metodikası. // Azərbaycan dili və ədəbiyyat tədrisi, 1961, II bur.

4. Abdullayev A. İbtidai məktəbdə savad təlimi metodikası. // Azərbaycan məktəbi, 1961, №1.

5. Abdullayev A. İbtidai məktəbdə şagirdlərin şifahi və yazılı nitqinin inkişaf etdirilməsi haqqında. // Azərbaycan məktəbi, 1961, №8.

6. Abdullayev A., Kərimov Y. İbtidai siniflərdə ana dili tədrisinin metodikası. Bakı: Maarif, 1968.

Н.Юсифова

Взгляд на историю формирования учебной методики родного языка

Резюме

В статье говорится о заслугах профессора А.Абдуллаева в области преподавания родного языка в начальных классах.

N.Yusifova

A glance at formation history of native language teaching methodology

Summary

In this article, it is spoken about the formation of motherland's teaching methodology in primary classes by prof. A.Abdullayeva.